

Pavlaína Lukešová: “Liberální systém studia na FHS UK jako zdroj učení se občanství: pojetí a reflexe studentů “

bakalářská práce – FHS UK Praha 2013

posudek oponenta

zpracoval: doc. PhDr. Zdeněk PINC

srpen 2013

Bakalářská práce kolegyně Lukešové se věnuje problematice liberálního studia na FHS UK, tedy programu, jehož studium kandidátka právě uzavírá. Není to první práce tohoto typu v rámci bakalářského studia humanitní vzdělanosti, od prací předešlých se liší tím, že se autorka zaměřila na strukturované rozhovory se skupinou studentů, jejichž aktivní přístup ke studiu se stal pojátkem autorčina konceptu. Autorka tyto studenty vybírala podle tohoto kritéria cíleně a pracovala jenom s osobami, které o spolupráci stály. Protože takových studentů je v rámci bakalářského studia poměrně zřetelně vymezená menšina soustředěná kolem studentského spolku, jejíž jádro čítá jen několik desítek jedinců, je 12 rozhovorů, které Lukešová uskutečnila a zpracovala relativně reprezentativním vzorkem. Kritérium výběru respondentů bylo pro výzkum velmi důležité a Lukešová tuto skutečnost náležitě reflektuje. Je si také vědoma problematičnosti své zainteresovanosti na předmětu výzkumu a cíleně se snaží o objektivní, relativně nezúčastněný pohled. To je jistě možný a snad i doporučený přístup, ale v tomto případě může být i ošidný. Mně by se zdálo zajímavější, kdyby na výzkumné otázky, které kladla svým respondentům jaksi mimo soutěž a neanonymně odpověděla také sama.

Proč si to myslím? Za dvacet let existence tohoto studia jsem se probíral několika tisícovkami studentských kurikulů, dlouhé hodiny jsem strávil diskusemi se stovkami studentů a naučil jsem se vést diskuse o smyslu a charakteru studia vždy s ohledem na reálné výsledky práce konkrétního studenta či studentky. Výpovědi jsem vždy konfrontoval s výsledky ve studiu a kontroloval sny a plány s realitou zachycenou v informačních systémech. Nedalo mi to ani tentokrát a podíval jsem se na průběh studijního kurikula kolegyně Lukešové. Já bych ji do skupiny „aktivních studentů“ asi nezahrnul a mám za to, že ani ona sama by se za kandidátku nepokládala. Mohu se pochopitelně mýlit, ale zdá se mi z toho, co napsala patrné, že vybrané kolegy a kolegyně do jisté míry obdivuje a sdílí rozšířený pocit končících studentů: Kdybych od začátku studia věděl to, co vím nyní, studoval bych docela jinak. To je normální a respektu hodný přístup.

Materiál, který Lukešová nasbírala, je zajímavý a má nepochybně vypovídající hodnotu, práci vhodně doplňují dva rozhovory s proděkanem Kružíkem a Pincem, kteří se o studium v průběhu jeho existence nejvíce starali. Oba rozhovory jsou zdařilé, je z nich patrné, nejen to, že se doplňují a výklad práce vhodně dokreslují, ale ukazují také směrem, který v práci takto pojaté nutně schází. Ukazují směrem k historii studia a k jeho vývoji. Studentská optika je omeze na několik let, za těch dvacet let se vystřídalo mnoho generací a studium prošlo vývojem, takže ti, kdo prožili svou periodu na počátku, by studium v dnešní podobě své studium možná nepoznali a vice versa.

Zatímco v praktické části práce se tato perspektiva uplatnit nemohla, v teoretické části by podle mého chybět neměla. Teoretická část práce má proto podle mého menší vypovídací hodnotu než část praktická, autorka si svou roli cíleně zjednodušila, seč to šlo. Výklad klíčových pojmů omezila na slovníkové vymezení, místo programových textů použila spíše

texty akreditační, aniž by plně reflektovala strategičnost akreditačních formulí, které občas spíše smysl zastírají, než by jej vyjevovaly s obavou před eventuálními námitkami. Nic proti tomu, těžiště její práce je jinde, i tak by ale nemělo vyjít najevo, že autorka píše jméno Johna Locka v prvním pádě, dokonce v odkazu jako 'Lock'. Ve slovníkovém hesle tématicky vybudovaného Velkého sociologického slovníku se filosofovo jméno v prvním pádě vyskytovat nemusí, v textu autorky, která absolvovala soubornou zkoušku z filosofie, je to však, obávám se, příslovečná sláma z bot.

Po metodické a technické stránce je práce zpracována pečlivě a náležitě, také přepisy mluveného slova jsou kultivované, i když v mé promluvě na jednom místě ponechala autorka zápor, který tam v kontextu výpovědi jasně nemá být, i když jej tam mluvčí v zápalu řeči použil. Sláma lezoucí z bot opětovně je autorčina snaha skloňovat slovo „gnóze“ podle vzoru žena. Řečník tedy mluví o gnózi, i když autorka to přepíše jako 'gnósy'. Týká se stánek 103, respektive 109, jinak jde o detaily, které jsem v exempláři, s nímž jsem pracoval, opravoval tužkou.

Bakalářskou práci kolegyně Lukešové pokládám za zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji známku „velmi dobře.“